

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Кафедра української мови

«Затверджую»

завідувач кафедри

_____ _____ З.О. Митяй

Протокол № 1 від «30» серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

Виробнича практика (педагогічна, в закладах фахової передвищої та вищої освіти)

з української мови і літератури

(повна назва навчальної/виробничої практики)

для здобувачів вищої освіти

Ступінь вищої освіти: перший (магістерський)

(бакалавр/магістр)

Галузь знань

01 Освіта Педагогіка

(шифр і назва напрямку)

Спеціальність **014.01 Середня освіта. Українська мова і література**

(шифр і назва спеціальності)

Освітня програма **Середня освіта. Українська мова і література. Англійська мова і література**

Мелітополь, 2023 року

Розробники: Митяй З. О, кандидат філологічних наук, доцент

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від 30.08.23 р.

Робоча програма Виробничої практики (педагогічної, в закладах загальної середньої освіти) складена відповідно до освітньої програми підготовки другого (магістерського) рівня Середня освіта. Українська мова і література. Англійська мова і література.

Погоджено:

Гарант ОП Середня освіта. Українська мова і література. Англійська мова

і література І.М. Гапєєва

Вступ

Здобувачі-магістранти проходять виробничу педагогічну практику в закладах загальної середньої освіти (з української мови, української літератури) у період їх навчання на першому курсі магістратури. Виробничу педагогічну практику за освітнім ступенем «Магістр» з української мови і літератури студенти проходять у закладах фахової передвищої та вищої освіти. Практика здобувачів оцінюється у 100 балів.

Робоча програма виробничої практики (педагогічної, в закладах фахової передвищої та вищої освіти) **з української мови і літератури зорієнтована на формування у магістрантів загальних та фахових компетентностей** майбутніх викладачів української мови і літератури для успішного здійснення професійної діяльності та проведення наукового дослідження.

Педагогічна практика магістранта займає пріоритетне місце в системі професійної підготовки майбутнього вчителя-словесника, є невід'ємним складником процесу підготовки спеціалістів у закладі вищої освіти. Практика покликана завершити формування системи професійних умінь і навичок здобувачів-філологів і є важливим етапом підготовки майбутнього викладача. Вона створює всі можливості для реалізації творчих здібностей особистості майбутнього викладача і вирішення завдань, визначених Державною національною програмою «Освіта» (Україна XXI ст.), Законом України «Про освіту», Концепцією «Нова українська школа».

Педагогічна практика магістрантів має свою специфіку, бо вона відбувається в умовах, максимально наближених до реальних умов майбутньої професійної діяльності. Практика забезпечує інтеграцію знань та їх застосування в безпосередній роботі зі студентами, тому діяльність у період проходження практики є аналогом професійної діяльності

викладача української мови і літератури, англійської мови. Виробнича практика в університеті не лише завершує професійну освіту викладача-україніста, а є найефективнішою формою його професійного становлення.

Повністю підготувавшись до виробничої педагогічної практики, здобувачі можуть випробувати себе і в ролі викладача-предметника, і в ролі куратора групи. За період її проходження студент самокритично оцінить власний рівень готовності до майбутньої педагогічної діяльності, перевірить, наскільки власні плани щодо педагогічної спеціальності відповідають сучасним реаліям викладання. Педагогічна практика покликана допомогти формуванню внутрішньої установки на педагогічну діяльність, педагогічних умінь і навичок роботи зі студентами. Вона дає можливість перевірити рівень засвоєння студентами теоретичних знань та умінь із методики навчання української мови і літератури. Педагогічна практика засвідчить, наскільки майбутні фахівці вимогливі й тактовні у роботі зі студентським колективом, наскільки ерудовані й уміють володіти мистецтвом художнього слова. Практика створює сприятливі умови для цілеспрямованої систематичної науково-дослідної роботи здобувачів-філологів і є початком активного становлення майбутніх викладачів-словесників.

Соціально-політичний розвиток українського суспільства постійно вносить суттєві зміни у всі сфери діяльності людини, у тому числі в професійну підготовку майбутніх фахівців закладів вищої освіти, вимагає перегляду всієї системи їх підготовки в напрямі підвищення вимог до кадрового наукового потенціалу. Непростий стрімкий час породжує нові завдання, висуває нові вимоги, підвищує планку відповідальності викладача за рівень якості своєї навчальної, методичної праці, водночас збільшуючи питому вагу творчого доробку, наукового потенціалу.

На початку XXI століття все виразніше й гостріше постають питання реформування вищої освіти в Україні в напрямі гуманізації, що

спрямована на формування інтелектуальної морально-духовної особистості, якій властиві естетичні смаки. Нова соціально-освітня ситуація в Україні також актуалізує поступовий перехід від репродуктивної освіти до освіти інноваційної, сутнісний зміст якої полягає у зверненні до особистісних якостей та творчого потенціалу майбутніх учителів-словесників. У реалізації цих завдань пріоритетну роль відіграють філологічні дисципліни, але вагоме місце в процесі підготовки викладача відводиться саме «Методиці навчання української літератури».

За навчальним планом підготовки магістрантів педагогічна практика проводиться в закладах фахової передвищої та вищої освіти на I курсі магістратури. У разі необхідності педагогічна практика може бути перенесена на інший термін або продовжена. Керівництво педагогічною практикою здійснюють професори та провідні доценти університетських кафедр: української мови і літератури, англійської мови і літератури, психології, педагогіки.

Педагогічна практика є безпосереднім продовженням курсів «Методика навчання української мови», «Методика навчання української літератури». Практика магістрантів – це така форма їх діяльності, що спрямована на закріплення теоретичних знань із методики навчання предметів мовознавчого і літературознавчого циклів. У процесі здобуття освітнього ступеня «магістр» реалізовується один із принципів навчання – єдність теорії та практики. Саме під час виконання завдань, передбачених практикою, спостерігається свідоме виконання магістрантом функцій викладача української мови і літератури на базі систематизації й узагальнення наукових досліджень, педагогічного досвіду, спостережень та наукових експериментів.

Робоча програма виробничої педагогічної практики з української мови і літератури в закладах фахової передвищої та вищої освіти:

- ґрунтується на сучасних вимогах до здійснення освітніх послуг у закладах фахової передвищої та вищої освіти;
- відображає кращі досягнення у викладанні мовознавчих і літературознавчих дисциплін;
- спрямовує роботу майбутнього викладача на підвищення власного рівня педагогічної майстерності;
- сприяє набуттю знань про особливості проведення діагностики педагогічних досліджень;
- скеровує майбутніх викладачів до визначення можливих напрямів та перспектив дослідницької роботи в галузі методики навчання української мови і літератури.

У процесі проходження виробничої практики застосовуються такі **методи:** проблемний, дослідницький, частково пошуковий, презентації, навчально-ігрові. **Методами оцінювання є:** поточний контроль, диференційований залік.

У процесі проходження виробничої педагогічної практики в ЗЗСО магістрантів формуються загальні компетентності:

ЗК1. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК2. Здатність використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології в професійній діяльності.

ЗК3. Здатність планувати та управляти освітньою діяльністю, забезпечувати та оцінювати якість виконуваних робіт.

ЗК4. Здатність виявляти та вирішувати проблеми у сфері професійної діяльності, бути критичним і самокритичним.

ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) та приймати обґрунтовані рішення.

У процесі проходження педагогічної практики в ЗЗСО у здобувачів-магістрантів формуються професійні (фахові) компетентності:

ФК1. Здатність до поглиблення знань і розуміння предметної області та професійної діяльності.

ФК2. Здатність використовувати інновації у професійній діяльності.

ФК3. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати потреби, перспективи та наявні ресурси для професійного розвитку впродовж життя.

ФК4. Здатність до моделювання змісту навчання, формування в учнів ключових компетентностей та здійснення інтегрованого навчання.

ФК5. Здатність використовувати ефективні шляхи мотивації учнів до саморозвитку, спрямовувати їх на прогрес і формувати у них обґрунтовану позитивну самооцінку.

ФК6. Здатність до конструктивної та безпечної взаємодії з учасниками освітнього процесу.

ФК7. Здатність забезпечувати функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища.

ФК 8. Здатність формувати в учнів культуру академічної доброчесності та дотримуватися її принципів у власній професійній діяльності.

У процесі проходження педагогічної практики використовуються

такі методи та технології: інтерактивні технології, організація та проведення настановної і підсумкової конференції, проведення педагогічного експерименту, організація та проведення констатувального та формувального етапів експерименту, обробка отриманих в експерименті даних; застосовуються такі форми: конференція, самостійна робота студентів, поточні консультації, «круглі столи», екскурсії, відвідування уроків досвідчених викладачів, обговорення відвіданих занять тощо. Також здобувач вищої освіти знайомиться зі специфікою роботи з дітьми з особливими потребами.

У результаті проходження практики здобувачі створюють: звітну документацію за результатами педагогічної практики, проєкти, презентації

професії викладача української мови і літератури; мультимедійну презентацію за темою заняття.

1. Мета, завдання педагогічної практики

Педагогічна практика є складником навчального процесу в педагогічному університеті, яка пов'язує теоретичне навчання в магістратурі і самостійну педагогічну діяльність у закладах фахової передвищої та вищої освіти.

Основною **метою** програми практики є забезпечити магістрантам фундаментальну теоретичну і практичну підготовку для набуття здатності виконувати професійні завдання і обов'язки науково-дослідницького та інноваційного характеру в галузі української філології, педагогіки та методик загальної середньої та вищої освіти; набуття здатності до самостійної науково-педагогічної діяльності; також сформувати у магістрантів необхідні вміння танавички навчання української мови і літератури в закладах фахової передвищої та вищої освіти на основі здобутих знань з усіх філологічних та гуманітарних дисциплін. Реалізація мети здійснюється на основі всебічного аналізу теоретичних та практичних здобутків методик навчання філологічних дисциплін у закладах фахової передвищої та вищої освіти. Основне завдання полягатиме у виробленні педагогічної концепції навчання української мови і літератури, яка розширить межі змісту всіх дисциплін мовно-літературознавчого циклу, наповнить їх важливою сучасною інформацією, що слугуватиме успішному засвоєнню нового матеріалу.

Майбутній викладач-словесник повинен вміти захопити пристрасним словом студента, виробити почуття розуміння і пошани до кращих надбань вітчизняної літератури, засобами художнього слова викликати естетичні та

емоційні переживання, закласти основи читацької компетентності, студентів, сформувані національно свідомих особистостей.

Пошуки інтенсивних шляхів навчання та підготовки магістрантів стають актуальними саме на завершальному етапі їх навчання. Магістранти повинні стати інтелектуальною елітою нації, яка в умовах ринкової економіки зможе відстояти і захистити національні інтереси та підняти духовно-інтелектуальний рівень студентів з урахуванням запитів та пропозицій світової спільноти, наукового співтовариства. Також магістранти повинні бути широко ерудованими фахівцями в основних галузях гуманітарних знань, володіти науковою базою, що дозволить у майбутньому молодому викладачеві орієнтуватися в комплексі світоглядних проблем сучасної науки в цілому, опанувати логіку розвитку наукового знання, психологію наукової та художньої творчості, опрацювати методологію філологічних досліджень. Формування цих якостей – одне із пріоритетних завдань курсу методики навчання української мови і літератури в закладах фахової передвищої та вищої освіти.

Програмні результати навчання такі:

ПРН1. Орієнтується в різних лінгвістичних напрямках і школах (літературних напрямках і течіях), критично осмислює історичні надбання та новітні досягнення мовознавчої (літературознавчої) науки, демонструє власну інтерпретацію літературних (мовних) явищ.

ПРН2. Володіє вміннями виконувати власне дослідження (проект, освітній практико орієнтований проект), узагальнювати й оприлюднювати результати діяльності з розроблення актуальної проблеми (у фахових виданнях, виступах, навчально-методичних посібниках тощо).

ПРН3. Застосовує сучасні методики й технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в галузі викладання та навчання

української мови і літератури, англійської мови та зарубіжної літератури.

ПРН4. Уміє застосовувати різні мовознавчі, літературознавчі методи дослідження та системного аналізу літературних текстів, визначати їхні композиційні, жанрові та стилістичні особливості.

ПРН5. Уміє застосовувати поглиблені знання з теорії української мови та літератури, англійської мови та зарубіжної літератури для вирішення професійних завдань, вільно користується спеціальною термінологією в галузі досліджень з української та іноземної філології.

ПРН6. Використовує сучасні технології навчання української мови і літератури, англійської мови та зарубіжної літератури, застосовуючи принципи диференціації та індивідуалізації.

ПРН7. Уміє створювати зв'язні монологічні і діалогічні тексти в усній і писемній формах, володіє методикою формування мовленнєвої компетенції здобувачів освіти.

Саме у процесі виробничої педагогічної практики в ЗЗСО у студентів формуються **навички**:

- аналізувати свою й учнівську навчальну діяльність і синтезувати її, застосовувати загальнодидактичні та специфічні принципи на конкретному мовному й літературному матеріалі в умовах Нової української школи;
- зводити різноманітну історико-літературну інформацію в одну систему, вміти перебудувати свої знання відповідно до мети уроку й кожної конкретної ситуації;
- здійснювати водночас навчання, розвиток і виховання учнів у їх органічній єдності;
- робити навчальний матеріал доступним для учнів і цікавим;
- методи і прийоми застосовувати залежно від рівня розумових сил учнів, характеру матеріалу та особливостей своєї особистості;

- навчитися володіти педагогічною технікою, особливо досконало мовою, виразним художнім читанням;
- завжди бути готовим до взаємодій із учнями, психологічно сумісним із ними;
- вміти керувати самостійною роботою школярів, їх самоосвітою, прогнозувати реакцію учнів на прослуханий літературний твір;
- правильно формулювати мету і завдання мовно-літературної освіти на кожному уроці;
- формувати національну свідомість учнів засобами художнього слова;
- виховувати почуття відданості школі, учням, своїй професії.

Педагогічна практика не лише завершує професійну освіту вчителя-україніста, а є найефективнішою формою його професійного становлення. Під час проходження педагогічної практики знання і вміння, здобуті студентами на практичних заняттях із методики навчання української мови і літератури, трансформуються у професійні вміння і навички.

Регіональне значення Робочої програми вбачаємо в потребі фахової підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта (Українська мова і література) галузі знань 01 Освіта / Педагогіка в Запорізькій області.

На початку XXI століття все виразніше й гостріше постають питання реформування вищої освіти в Україні в напрямі гуманізації, що спрямована на формування інтелектуальної морально-духовної особистості, якій властиві естетичні смаки. Нова соціально-освітня ситуація в Україні, актуальною є освіта інноваційна, сутнісний зміст якої полягає у зверненні до особистісних якостей та творчого потенціалу майбутніх викладачів української мови та літератури. У реалізації цих завдань пріоритетну роль відіграють філологічні дисципліни, а левагоме

місце в процесі підготовки вчителя відводиться саме педагогічній практиці у закладах фахової передвищої та вищої освіти.

Унікальність Робочої програми продиктована орієнтацією на формування професійних (фахових) компетентностей здобувачів, вироблення педагогічної концепції навчання української мови і літератури в закладах фахової передвищої та вищої освіти, що розширить межі змісту всіх дисциплін літературознавчого циклу, наповнить його важливою сучасною інформацією, яка слугуватиме успішному здійсненню професійної діяльності в майбутньому.

Виробничою базою для практики є заклади фахової передвищої та вищої освіти міста Запоріжжя, Запорізької області та України в цілому. Керівник практики на кафедрі розподіляє магістрантів за виробничими базами практики, призначає професорів та провідних доцентів методистами практики. Керівництво практикою може здійснювати науковий керівник магістерської роботи. **У розподілених закладах фахової передвищої та вищої освіти студент-магістрант зобов'язаний провести 2 уроки української мови, 2 уроки української літератури, а також організувати проведення мовно-літературного заходу профорієнтаційного спрямування.**

2. Зміст педагогічної практики

Перед початком педагогічної практики проводиться настановна конференція за участі керівника відділу практики університету, працівників деканату, завідувачів кафедр, методистів та магістрантів. На конференції оголошуються місця проходження практики, мета та конкретні завдання, обов'язки і права керівників практики і магістрантів-практикантів, порядок проходження практики та підготовки звіту.

Змістовий компонент виробничої практики включає виконання таких завдань:

- взяти участь у проведенні робочої наради з керівництвом закладах фахової передвищої та вищої освіти за місцем проходження практики;
- ознайомлення та осмислення календарно-тематичних планів викладача української мови і літератури;
- складання індивідуального плану проходження педагогічної практики;
- відвідання не менше 4 занять української мови і літератури досвідчених учителів;
- підготувати та подати на розгляд керівнику-методисту розгорнуті конспекти двох залікових занять української мови, літератури;
- провести самостійно не менше 4 уроків української мови і 4 уроків української літератури;
- відвідувати і взяти участь в обговоренні занять інших магістрантів;
- продовжувати паралельно з виконанням програми практики працювати над магістерським дослідженням, по можливості здійснивши експериментальну частину роботи на базі закладах фахової передвищої та вищої освіти;
- підготувати звітну документацію про практику на кінець її проходження.

Практика проходить на I курсі магістратури і відбувається у 3 етапи: настановно-підготовчий, адаптивно-перетворювальний та контрольньо-рефлексивний.

Наставовно-підготовчий етап передбачає підготовку до виконання завдань практики: підготовка та участь у проведенні настановної

конференції, ознайомлення з виробничою базою проходження і методистом практики; ознайомлення та осмислення положення та робочої програми практики; визначення мети, завдань, наукових основ і функцій педагогічної практики; ознайомлення з вимогами до магістрантів, режимом роботи їх у закладі та кафедрі, формою звітності.

Адаптивно-перетворювальний етап – це безпосереднє виконання тих завдань, що окреслені робочою програмою педпрактики: складання індивідуального плану роботи; скрупульозна підготовка та проведення занять у закладах фахової передвищої та вищої освіти, проведення мовно-літературного позакласного заходу профорієнтаційного спрямування тощо. Адаптивно-перетворювальний етап має на меті перевірити теоретичні знання та сформувати вміння і практичні навички магістранта, підготувати його до виконання професійних обов'язків.

Контрольно-рефлексивний етап завершується підсумковою конференцією, на якій заслуховуються звіти методистів, звіти магістрантів про конкретні здобутки та досягнення в різних напрямках роботи, відбувається демонстрація кращої документації та презентація науково-дослідницьких результатів, здійснених під час виробничої практики в закладах фахової передвищої та вищої освіти. На цьому етапі має сформуватися цілісна система знань та вмінь магістрантів.

Обов'язки магістранта під час практики:

- ознайомитися з програмою проходження педагогічної практики та сумлінно її виконувати;
- вивчити навчально-методичне забезпечення та матеріальну базу закладів фахової передвищої та вищої освіти;
- вивчити перспективний досвід викладачів закладів фахової передвищої та вищої освіти;

- провести дослідження для експериментальної частини кваліфікаційної роботи.

Під час педагогічної практики в закладах фахової передвищої та вищої освіти формуються професійні вміння танавички магістрантів:

- викладати українську мову і літературу з урахуванням останніх досягнень літературознавства та критики;

- пропонувати учням різні за типологією, самобутні заняття української мови і літератури;

- застосовувати елементи нових технологій у навчанні української мови і літератури в закладах фахової передвищої та вищої освіти;

- складати фрагменти календарно-тематичного та поурочного планування;

- формулювати мету і завдання на кожному занятті української мови й української літератури;

- використовувати доцільні методи та методичні прийоми;

- формувати здатність учнів творчо сприймати прочитане, вміння висловлювати власну думку;

- здійснювати навчання, виховання та розвиток учнів на кожному уроці української мови й української літератури;

- використовувати вміло наочність, яка посилює ефективність заняття

- української мови і літератури;

- робити навчальний матеріал доступним і цікавим для студентів;

- вміти перебудовувати свої знання відповідно до мети уроку й конкретної педагогічної ситуації;

- виробляти в студентів інтерес до рідної мови та літератури як національної скарбниці, плекати національні почуття, формувати національну свідомість;

- розкривати учням красу художнього слова, його силу й виражальні можливості;
- формувати кращі моральні якості характеру студентів засобами художнього слова;
- виробляти в них правильне розуміння національних цінностей і тим самим сприяти вихованню духовно багатого громадянина України;
- виробляти вміння «читати» словесні образи, бачити художню деталь, сприймати твір у його художній цілісності та єдності.

3. Форми та методи контролю педагогічної практики

Практика за освітнім ступенем «Магістр» є логічним продовженням навчальних та виробничих практик на попередніх курсах та завершальним

етапом професійно-педагогічної підготовки вчителя. Навчальні практики на попередніх курсах є свого роду адаптаційними з огляду на перспективу створення умов з метою оволодіння основними педагогічними

вміннями та навичками, тому є необхідними для осмислення майбутньої професії.

Практика за освітнім ступенем «Бакалавр» перевірила рівень здобутих знань із української мови і літератури та сформованих професійних умінь навчати учнів.

Педагогічна практика за освітнім ступенем «Магістр» має свою специфіку, бо вона відбувається в умовах, максимально наближених до реальних умов майбутньої професійної діяльності. Практика забезпечує інтеграцію знань, умінь і навичок та їх застосування, тому діяльність здобувача в період проходження практики є аналогом професійної діяльності учителя української мови і літератури. Виробнича практика в університеті не лише завершує професійну освіту вчителя-україніста, а є

найефективнішою формою його професійного становлення. За період її проходження здобувач самокритично оцінить власний рівень готовності до майбутньої педагогічної діяльності, перевірить, наскільки власні плани щодо педагогічної спеціальності відповідають сучасним реаліям викладання.

Під час проходження практики застосовуються **такі форми її організації**: конференція (настановна та підсумкова за результатами проходження практики), самостійна робота студентів, консультації викладачів-методистів, поточні консультації, «круглі столи», екскурсії, відвідування лекційпровідних науковців кафедри та обговорення відвіданих занять; участь у педагогічних нарадах учителів, відвідування уроків кращих учителів закладах фахової передвищої та вищої освіти та здобувачів, обговорення відвіданих уроків та предметних заходів тощо.

Практика проводиться з відривом від занять, тому здобувачі повинні систематично працювати (не менше 6 годин) упродовж терміну практики в закладах фахової передвищої та вищої освіти, дотримуючись прийнятих там правил внутрішнього розкладу. Контроль за роботою магістрантів-практикантів здійснюють методисти, завідувачкафедри, деканат, керівник відділу практики університету, ректорат.Різні форми контролю за практикою здійснюються під час відвідуваннязанять магістрантів-практикантів, при обговоренні проведених занятьвідповідно до узгодженого індивідуального плану магістранта.

Керівництво практикою на філологічних спеціальностях здійснює заступник декана з практик на факультеті та керівник практики. **Обов'язки керівника практики:**

- забезпечує організацію та проведення практики на факультеті;
- здійснює попередній розподіл студентів на практику в закладах фахової передвищої та вищої освіти міста й області;
- проводить інструктаж для студентів про порядок проходження практики;

складає наскрізну та робочу програми проходження студентами практики, виносить питання на обговорення кафедри, яка на відповідному засіданні схвалює її;

- визначає бази виробничої практики, узгоджуючи й домовляючись із адміністраціями закладів разом із відділом практики університету;
- забезпечує розподіл методистів із української мови, української літератури, педагогіки, психології;
- здійснює загальний та безпосередній контроль із педпрактики;
- приймає звітну документацію студентів та звіти методистів;
- порушує питання проходження практики студентів факультету на засіданнях методичної комісії кафедри;
- підбиває підсумки педагогічної практики й готує звіт;
- звітується про стан проходження здобувачами педпрактики на засіданнях.

Методист із фаху виконує таку роботу:

- відповідає за практику закріпленої за ним групи здобувачів;
- бере участь у проведенні настановної та підсумкової конференцій;
- розподіляє групи за здобувачами разом із керівником закладу фахової передвищої та вищої освіти чи одним із його заступників;
- організовує консультації щодо підготовки та проведення занять української мови, української літератури, позакласних заходів із предмета;
- організовує взаємовідвідування здобувачами занять один одного та їх аналіз;
- відвідує залікові заняття студентів та заліковий захід із предмета;
- аналізує документацію, подану здобувачами;

- складає звіт про підсумки практики і подає його керівнику практики у триденний термін;
- готує здобувачів до виступів на підсумковій конференції;
- бере участь у проведенні диференційованого заліку з педагогічної практики на засіданні кафедри.

Орієнтовний план проведення настановної конференції:

1. Виступ керівника практики про зміст, цілі та завдання педагогічної практики студентів-магістрантів у закладах фахової передвищої та вищої освіти.

2. Ознайомлення студентів-практикантів про хід виконання завдань із педагогіки (доповідає методист кафедри педагогіки).

3. Ознайомлення студентів-практикантів про хід виконання завдань із психології (доповідає методист кафедри психології).

4. Виступи методистів кафедр (української мови і літератури, практикианглійської мови).

5. Ознайомлення студентів та викладачів із проєктом наказу ректора про розподіл студентів на практику.

6. Виступи студентів-магістрантів про очікувані результати практики.

Робота практикантів оцінюється методистами з фаху за 100-бальною системою відповідно до кредитно-трансферної системи організації навчального процесу в університеті. При виставленні загальної оцінки за педагогічну практику враховуються оцінки за проведені заняття, організованість та сумлінність, дисципліну та педагогічні якості практиканта, активність при виготовленні навчально-методичного забезпечення та використанні засобів навчання, оцінки за виконання

завдань кафедр психології та педагогіки. Забажанням здобувача можуть додаватися бали за участь у роботі науково-практичних конференцій, методичних семінарів.

4. Звітність про педагогічну практику та підбиття її підсумків

Практикант, який проходив виробничу педагогічну практику у ЗЗСО, протягом 3 днів після закінчення практики подає методисту таку документацію:

1. Звіт (форма звіту додається).

2. Конспекти двох залікових занять із кожного предмета (української мови, української літератури).

3. Конспект проведеного позакласного мовно-літературного заходу профорієнтаційного спрямування.

4. Характеристику, підписану викладачем української мови, учителем української літератури, учителем англійської мови, класним керівником, директором ЗЗСО (на одному аркуші з двох боків). Характеристика має містити штамп навчального закладу та печатку.

5. Атестаційний лист.

При оцінюванні педпрактики враховуються:

- знання програмового матеріалу з української мови і літератури, методики проведення занять;
- якість проведення уроків та їх оцінки;
- оцінка за проведений мовно-літературний захід;
- рівень трудової дисципліни; рівень дотримання принципів академічної доброчесності;
- оцінка за ведення звітної документації.

Для підбиття підсумків педагогічної практики проводиться підсумкова конференція-захист, у роботі якої беруть участь магістранти-

практиканти, методисти-предметники, завідувачі кафедр, викладачі кафедр психології та педагогіки, керівники практики. Захист може проводитися у формі співбесіди магістранта із членами комісії від кафедри та факультету.

Під час захисту здобувач повинен:

- продемонструвати навички роботи зі шкільними програмами;
- обґрунтувати вибір тем для залікових уроків української мови, української літератури;
- обґрунтувати вибір типів занять та їх структуру, шляхи реалізації освітньо-виховної мети;
- продемонструвати вміння оцінювати навчальні досягнення учнів за 12-бальною шкалою оцінювання;
- критично проаналізувати досягнення та визнати прорахунки і шляхи їх вирішення, указати недоліки у своїй практичній діяльності та шляхи їх усунення, внести пропозиції щодо організації та проведення педагогічної практики за освітнім ступенем «Магістр» у закладах фахової передвищої та вищої освіти.

5. Критерії оцінювання виробничої педагогічної практики здобувачів у ЗЗСО

Оцінка «відмінно» (90 – 100 балів, А) ставиться за сумлінне виконання програми проходження педагогічної практики з української літератури здобувачам, які:

- одержали чіткий інструктаж на настановній конференції;
- вчасно прибули до виробничої бази практики; дотримувалися принципів академічної доброчесності;
- сумлінно виконували обов'язки студентів-практикантів;
- робочий день студентів-практикантів у закладах фахової передвищої та вищої освіти тривав у межах 6 годин;

- проводили уроки на високому науково-методичному рівні;
- більшість уроків оцінені на «відмінно»;
- апробували раціональні форми роботи на заняттях;
- застосовували ефективні методи і прийоми роботи на заняттях;
- у першій половині практики у присутності одного з методистів провели заліковий захід із фаху на високому організаційному та методичному рівні;
- відвідали та обговорили виховні заходи інших студентів-практикантів;
- займалися взаємовідвідуванням занять студентів-співкурсників із наступним їх аналізом;
- успішно вивчили студентський колектив;
- ознайомилися з досвідом роботи викладачів-словесників у закладах фахової передвищої та вищої освіти;
- якісно підготували та вчасно подали на перевірку звітну документацію з практики;
- на високому методичному рівні провели профорієнтаційну роботу;
- за бажанням студента буде враховуватися його участь у проведенні засідань педагогічної ради, методичної комісії закладу фахової передвищої та вищої освіти, участь у роботі науково-методичних конференцій.

Оцінка «добре» (82 – 89 балів, В) ставиться за виконання програми проходження педагогічної практики студентам, які:

- сумлінно виконували обов'язки студентів-практикантів;
- одержали інструктаж на настановній конференції;
- вчасно прибули до виробничої бази практики; дотримувалися принципів академічної доброчесності;
- робочий день студента-практиканта в закладах фахової передвищої та вищої освіти тривав близько 6 годин;

- проводили уроки в закладах фахової передвищої та вищої освіти на достатньому науково-методичному рівні;

- більшість уроків оцінені вчителями та методистами на «добре»;

- намагалися апробувати раціональні форми роботи на заняттях української мови і літератури;

- застосовували ефективні методи і прийоми роботи на заняттях української мови і літератури;

- у присутності одного з методистів провели заліковий мовно-літературний захід профорієнтаційного спрямування у закладах фахової передвищої та вищої освіти;

- відвідали та обговорили виховні заходи інших студентів-практикантів;

- відвідали заняття співкурсників;

- вивчили студентський колектив;

- ознайомилися з досвідом роботи викладачі-словесників у закладах фахової передвищої та вищої освіти;

- на належному методичному рівні провели профорієнтаційну роботу в закладах фахової передвищої та вищої освіти;

- за бажанням студента буде враховуватися його участь у проведенні засідань педагогічної ради, методичної комісії закладу загальної середньої освіти, участь у роботі науково-методичних конференцій.

Оцінка «добре» (74 – 81 бал, С) ставиться за виконання програми проходження педагогічної практики студентам, які:

- належно виконували обов'язки студентів-практикантів;

- одержали інструктаж на настановній конференції;

- вчасно прибули до виробничої бази практики; дотримувалися принципів академічної доброчесності;

- робочий день студента-практиканта в закладах фахової передвищої та вищої освіти тривав близько 6 годин;
- проводили уроки в закладах фахової передвищої та вищої освіти на достатньому науково-методичному рівні;
- більшість уроків оцінені вчителями та методистами на «добре»;
- намагалися апробувати раціональні форми роботи на заняттях української мови, української літератури;
- застосовували різноманітні методи і прийоми роботи на заняттях української мови, української літератури;
- у присутності одного з методистів провели заліковий мовно-літературний захід профорієнтаційного спрямування у закладах фахової передвищої та вищої освіти;
- відвідали виховні заходи інших студентів-практикантів;
- вивчили учнівський колектив;
- провели профорієнтаційну роботу в закладах фахової передвищої та вищої освіти;
- мали незначні зауваження щодо якісного оформлення та подання на перевірку звітної документації з педпрактики;
- за бажанням здобувача буде враховуватися його участь у проведенні засідань педагогічної ради, батьківських зборів, методичної комісії закладу загальної середньої освіти, участь у роботі науково-методичних конференцій.

Оцінка «задовільно» (64 – 73 бали, Д) ставиться за виконання програми проходження педагогічної практики студентам, які:

- виконували обов'язки студентів-практикантів із зауваженнями;
- присутність у закладах фахової передвищої та вищої освіти була епізодичною;

- проводили заняття на низькому науково-методичному рівні;
- більшість занять оцінені викладачами та методистами на «задовільно»;
- продемонстрували слабкі вміння працювати з текстом художнього твору;
- епізодично використовували різноманітні форми роботи на заняттях української мови, української літератури;
- провели заліковий позакласний захід із української мови і літератури на низькому організаційному рівні;
- ігнорували взаємовідвідування;
- недостатньо вивчили студентський колектив;
- були відсутніми на настановній та підсумковій конференціях;
- продемонстрували низький рівень сформованості професійно-педагогічних умінь;
- мають суттєві зауваження щодо якісного оформлення та подання на перевірку звітної документації з педпрактики.

Оцінка «задовільно» (60 – 63 бали, Е) ставиться за виконання програми проходження педагогічної практики студентам, які:

- виконували обов'язки студентів-практикантів із зауваженнями;
- присутність у закладах фахової передвищої та вищої освіти була епізодичною (у дні проведення уроків);
- проводили уроки на низькому науково-методичному рівні;
- більшість занять оцінені вчителями та методистами на «задовільно»;
- продемонстрували слабкі вміння працювати з мовознавчим матеріалом та текстом художнього твору;

- епізодично використовували різноманітні форми роботи на заняттях мовита літератури;
- провели заліковий позакласний захід із української мови та літератури нанизькому організаційному та методичному рівні;
- ігнорували взаємовідвідування;
- недостатньо вивчили студентський колектив;
- були відсутніми на настановній та підсумковій конференціях;
- продемонстрували низький рівень сформованості професійно-педагогічних умінь;
- мають суттєві зауваження щодо якісного оформлення та подання на перевірку звітної документації з педпрактики.

Педагогічна практика оцінюється «незадовільно» (35 – 59 балів, FX), якщо студент не виконав програми педагогічної практики. При отриманні незадовільної оцінки за практику студент зобов'язаний пройти її повторно увизначений керівником і вільний від занять в університеті час.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС Сума балів за всі види навчальної діяльності Оцінка ECTS Оцінка за національною шкалою 90 – 100 А відмінно 82-89 В добре 74-81 С 64-73 D задовільно 60 -63 E 35 -59 FX незадовільно з можливістю повторного складання 0 -34 F незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. Додатки

Додаток 1

*Зразок оформлення титульної сторінки
звітної документації про практику в ЗЗСО*

Міністерство освіти і науки України
Філологічний факультет
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

Звіт
про проходження виробничої педагогічної практики в ЗЗСО
магістранта
філологічного факультету
Мелітопольського державного педагогічного університету
імені Богдана Хмельницького
у період із до

Мелітополь – 2023

Додаток 2

Звіт
про проходження виробничої педагогічної практики
в закладах фахової передвищої та вищої освіти
.....
магістранта
... групи курсу філологічного факультету

у період із до

П.І.Б. _____

проходив педагогічну практику в

з _____ до _____.

За період практики проведено:

_____ занять української мови,
_____ занять української літератури,
_____ мовно-літературних заходів,
_____ інших видів занять;
відвідано:
_____ занять викладачів,
_____ занять магістрантів.

№

п/п Дата Вид заняття Тема заняття
Відгук про заняття

Далі в довільній формі викласти свої враження і пропозиції щодо педагогічної практики

Дата _____ Підпис студента-практиканта

Підпис викладача-методиста

Зразок характеристики студента-практиканта

Штамп закладу фахової передвищої та вищої освіти

ХАРАКТЕРИСТИКА студентки I курсу магістратури філологічного факультету іноземної Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького Коваленко Яни Вікторівни, яка проходила виробничу педагогічну практику за освітнім ступенем «Магістр»

Студентка-практикантка Коваленко Яна Вікторівна проходила педагогічну практику в навчально-виховному комплексі, гімназії №7 міста

Запоріжжя в 10-А класі з 11 листопада по 08 грудня 2022 р. За цей час нею було проведено 5 уроків української мови, 5 уроків української літератури, уроки англійської мови, виховні заходи. Коваленко Я.В. виконувала обов'язки вчителя української мови та літератури, класного керівника, педагога-наставника.

Студентка-практикантка показала глибокі знання теоретичного матеріалу, володіє належною методикою викладання української мови та літератури, вміло використовує наочність та інноваційні технології під час вивчення нового матеріалу. Особливо вдало були проведені уроки вивчення життя та творчості письменників, літературного краєзнавства, позакласного читання. На належному рівні проведені уроки: «Звертання непоширені і поширені. Розділові знаки при звертаннях», «Контрольний твір-опис пам'яток історії й культури на основі особистих спостережень і вражень у художньому стилі», «Проблема волі людини та можливостей її здобуття в повісті Михайла Коцюбинського «Дорогою ціною». Коваленко Яна Вікторівна володіє раціональними методами і прийомами роботи на уроці мови та літератури, використовує нетрадиційні форми роботи з учнями (евристична бесіда, урок-диспут). На уроках до роботи залучалися учнівського класу, що засвідчило вміння студента працювати з колективом, готовність до виконання обов'язків учителя і класного керівника, професійну компетентність.

Студентка-практикантка дбала про культуру мовлення школярів, розвиток умінь спілкуватися в колективі, постійно вдосконалювала навички

учнів аналізувати текст художнього твору, вміння з теорії літератури, вчила

«бачити» художні деталі в поезії, розвивала навички аналізувати ліричні вірші.

Уроки урізноманітнювалися різними видами роботи: літературна дискусія, евристична бесіда, проблемна ситуація. Особлива увага зверталася на розвиток усного і писемного зв'язного мовлення учнів. На належному методичному рівні студенткою проведені виховні заходи: КВК, виховна година.

Позакласний захід – мовно-літературний вечір до Міжнародного дня рідної мови – був організований та проведений на належному методичному рівні, що засвідчує вміння студентки Коваленко Я.В. виконувати позакласну роботу з предмета.

Для поповнення кабінету української мови та літератури методичним матеріалом студенткою було оформлено стенд «Письменники рідного краю» та навчальний матеріал «Неокласики в оцінці критиків» (папка). Студентка провела низку профорієнтаційних заходів: екскурсію до педагогічного університету, екскурсію до музею університету, інформаційну бесіду про спеціальності та напрями підготовки студентів у МДПУ імені Богдана Хмельницького.

Коваленко Я.В. – чуйна, добра, лагідна, уважна, культурна, володіє педагогічним тактом, сумлінно виконувала правила внутрішнього розпорядку школи.

Педпрактику студентки рекомендуємо оцінити високим балом.
Директор НВК, гімназії № 7 (печатка, підпис) П.І.Б.
Учитель української мови (підпис) П.І.Б.
Учитель української літератури (підпис) П.І.Б.
Учитель англійської мови (підпис) П.І.Б.
Класний керівник (підпис) П.І.Б.

Додаток 3

Орієнтовний зміст звіту

1. Характеристика матеріальної бази місця проходження практики.
2. Кількість відвіданих уроків, їх аналіз. Загальні враження.
3. Кількість відвіданих виховних заходів, їх аналіз.
4. Основне враження від проведених занять і заходів. Які ефективні методи і прийоми були використані?
5. Які типи занять були використані під час практики? Які з них проходили більш вдало?
6. Як упроваджувалися педагогічні ситуації, дискусійні й проблемні завдання в навчальний процес?
7. Який рівень науковості занять? Які завдання магістранта-практиканта Ви змогли повністю реалізувати, а які – ні. Укажіть причини.
8. Які засоби стимулювання мотивації та інтересу учнів під час педагогічної практики Ви використовували?
9. Який Ваш рівень професійної підготовки?
10. Як Ви формували інтерес до рідної мови, української літератури, читацьку компетентність школярів?
11. Як Ви урізноманітнювали навчальні форми роботи? Які типи уроків Ви проводили?
12. Як Ви оцінюєте власне застосування способів активізації пізнавальної діяльності учнів (доцільність/недоцільність їх використання)?
13. Як Ви оцінюєте власну емоційність викладу матеріалу, свою культуру мовлення, власне вміння створити належний комфорт на заняттях?
14. Які види та форми організації контролю знань, умінь і навичок Ви використовували?
15. Як самооцінюєте проведені позакласні заходи?
16. Як Ви стимулювали учнів до участі у виховній роботі?
17. Чи знайшли Ви найбільш ефективні технології літературної самоосвіти?

18.Проаналізуйте допущені під час практики прорахунки та помилки.

19.Зробіть аналіз, синтез, порівняння, зіставлення початку й кінця практики.

20.Чи виконали Ви програму педпрактики? Визначте якість її виконання.

21.Яка Ваша професійна компетенція? Зробіть висновок про роль педагогічної практики у професійному становленні магістрантів.